1-a Jaro, N-o 47 APERAS S.A.T. SEMAJNE 20. Aŭgusto 1925

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

Redaktoro: N. BARTHELMESS Colmstrasse 1, Leipzig-Stötteritz	Gvidanto: Ekzekutiva Komisiono de SAT 23, rue Boyer, Paris XX	Administranto: R. LERCHNER Colmstrasse 1, Leipzig-Stötteritz

Valuta agonio de Francio

En franca domo kuŝas malsanulo, kies flegado nun absorbas ĉiujn penojn kaj fortojn de francaj financistoj. Tiu malsanulo estas franca franko. Ĝi estas malsana je danĝera kaj daŭra malsano, preskaŭ nekuracebla. Franca valuto agonias kiel la malsanulo, kiun ne povas helpi jam la tuta arto de l' kuracistoj. La informoj de ĵurnaloj pri kurzfalo de l' franko jam perdis sian sensacian intereson. La leganto jam kutimis preskaŭ ĉiutage legi, ke l' franko kurzfalas kaj la registaro serĉas novan prunton ĉe Pirpont Morgan, — ĉiopova reĝo kaj dio de nuntempa Usono.[1]

Ĉe la lito de kara (kiu efektive iam estis "kara") malsanulo kunvenis ektimigita registaro. Oni vokas kuracistojn, sed la lastaj proponas tre karajn medikamentojn, ĉar oni povas ilin aĉeti nur ĉe Morgan. La registaro provis vigligi kor-pulsadon de franko per oksigeno de ŝtata interveno ĉe l' borso. La regantoj, kiuj faras politikon, kredas, ke ĉiu nova informo pri vera stato de l' malsanulo povas plirapidigi la agonion. Do ne estas mirinde, ke oni minacas per puno al ĉiuj, kiuj malkaŝas la sekreton.

Ĝis kiu grado de l' malespero venis la flegantoj de malsana franko, tion karakterizas kelkaj kuriozaj faktoj. Iu borsa makleristo avertis siajn klientojn, ke l' franko estas subtenata nur per ŝtata interveno; tial pro eventuala inflacio de l' franko estas aĉetindaj alivalutaj valorajoj. Pro tiu "antipatriota" ago la makleristo estis punita per ostrakismo;[2] oni malpermesis al li vizitadi la borson. Tiu persono estis simpla sensignifa makleristo, kies opinion oni povas simple ignori. Sed la alia estis pli serioza kaj kompetenta, kiu agnoskis la saman diagnozon. Profesoro-ekonomisto Colson, vicprezidanto de ŝtata konsilantaro, dum debatoj pri la raporto en Akademio de Sciencoj, interalie eldiris: "ni fale proksimiĝas al la abismo; la senvaloriĝo de l' franko povas esti la demando de kelkaj semajnoj" ... Oni kulpigis lin pro "maldisciplino".

La parolado de Colson forte impresis kaj kaŭzis bruan tumulton ĉe l' financistoj. Ĉar fama sciencisto ne estis simpla homo, kiel la prenita makleristo, la registaro lin ne punis, sed sub la influo de l' parolado, decidis serĉi novajn rimedojn por aliigi la situacion.

Ĉu povis uzi radikalajn kuracilojn la registaro, kiu troviĝas sub kalkana premo de l' bankoj? Laŭ ties konduto dum lastaj monatoj, oni povas respondi, — ne. La kaŭzoj de valuta malsano estas tiom profundaj, tiel neŝireble ligitaj kun tuta burĝa sociordo de Francio, ke neniu, nek la dekstra, nek la plej radikala registaro, ne povas efektive stabiligi la frankon.

La registaro ne povas agi malkaŝe por efektivigi radikalan financan reformon. Kiam, ekz. dum unu tago la franko kurzfalis je 1 %, fr. jurnalo "Oeuvre" skribis "morgaŭ okazos forta interveno flanke de l'registaro." Kiam morgaŭ efektive, sub influo de ŝtata interveno ĉe borso, la kurzo de l' franko leviĝis, alia jurnalo "Temps" naive komunikis, ke la franko kurze plialtiĝis dank' al trankviligaj paroladoj de Herriot kaj ministro por financoj en parlamento. Laŭ konsolaj vortoj de l' ministro, Francio estas multe ricevinta prunte, sed nenion paginta por la pruntoj. Nun venis la tempo pagi grandajn %-aĵojn, dum estas tre malfacile ricevi novan prunton. Dum 11 lastaj monatoj la ŝtata ŝuldaro pligrandiĝis je 10 miliardoj da paper-fr., atingante la sumon de 421 miliardoj da paper-fr., aŭ 42 miliardoj da orvalutaj frankoj. La buĝeta deficito ŝajnas ĉiam kreski.

Ĉiuj truoj en buĝeto ĝis nun estas ŝtopataj per kaŝa kaj malkaŝa inflacio aŭ impostaj paliativoj. La lastaj pligrandigas la ŝarĝon kiu kuŝas sur ŝultroj de laboranta popolo. La prezoj de vivnecesaĵoj plialtiĝas. La granda kapitalo ne volas pagi impostojn kaj lerte evitas ilin. La registaro mem helpas tion. Oni diris en parlamento, ke 5/6 da cirkulantaj kapitaloj ne estas impostataj, ke l' registaro devas lukti kontraŭ tio. Tamen registaro rifuzas eĉ primitivan kontrolon de l' bankoj, kiuj helpas al burĝaro kaŝi siajn dividendojn.

La registaro mem pruntedonas grandajn kapitalojn al Jugo-Slavio, Polio, Rumanio kaj Ĉekoslovakio por armiloj, kiujn ili bezonas por milito kontraŭ Sovet-Ruslando. Ĝi ricevas de tiuj pruntoj nur 5 %, dum ĝi mem (se Francio pruntepreno) devas pagi ĝis 10 %. Nun, kiam Aŭstrio kaj Germanio estas malarmigitaj, Francio havas 100 000 soldatojn pli ol batalpreta armeo en 1913 ...

Krom tio, ne atendante riparpagojn de Germanio, franca registaro per 70 miliardoj da ormarkoj subvenciis la industriistojn, kies entreprenoj suferis pro la milito.

La ilustrajoj por stato de francaj financoj estas sufiĉaj. La franko povis esti arte stabiligata ĉe borso dum kelkaj tagoj, sed ĝi ne povas eviti finfinan pereon, se daŭros la nuna politiko de l' registaro. Nun estas necesega nova prunto ĉe P. Morgan por sumo ne malpli ol 200 milionoj da dolaroj,

[1]) Vidu artikolon pri P. Morg. en S-ulo n-o 2.

[2]) greka vorto (laŭvorte: juĝado per "ostroj", ntikva procedo): ekzilo.

tio estas la prunto egalus la sumon, kiu estis disponigita al Germanio laŭ plano de Dawes.

Kvazaŭ pro kvanta koincido de tiuj pruntoj, la klopodoj de franca registaro, tiurilate faritaj en Usono, rezultigis la saman tendencon de P. Morgan. Same, kiel en la demando pri Germanio, P. Morgan ankaŭ rilate al Francio celis ne nur profitegon de l' operacio mem, sed li agis kiel direktanto de usona financa kapitalo, sin preparinta por konkeri Eŭropon.

Post Londona konferenco en 1924, kiu finance sklavigis Germanion per Usono, aperis la unuaj variaĵoj de "projekto de Dawes" por Francio. La laboro de usona kapitalo en tiu direkto estus faciligata per kolosatra milita ŝuldo de Francio, kiun la lasta devas pagi al Usono. P. Morgan refoje utiligis profitigan konjunkturon, kiam Anglio, konsolidiginte la nacian ŝuldaron, unuavice komencis ĝin amortizi kaj per tio rompis unuecfronton de l' eŭropaj nepagantoj. En la plej krizaj momentoj por francaj financoj, usona kapitalo en la plej akutsenta maniero rememorigis al Francio, ke la ŝuldoj estas pagendaj, kaj ligis la demandon kun ekonomia konkerado de Francio.

Post Germanio, — la projekto de Dawes por Francio, — jen estas programo de usona kapitalo. Tie riparpagoj neeviteble necesigis realigeblon de tiu plano; tie ĉi — la militŝuldoj pli-malpli frue faros Francion vasalo de Usono.

Sed Francio troviĝas en iom alia situacio, ol venkita Germanio, kiu estis pli facile konkerebla. Rilate al Francio estas necesa pli forta premo, pli serioza minaco. Franca burĝaro kontraŭstaras al tendencoj de usonaj kapitalistoj, ke la milita ŝuldaro fariĝu preteksto por francigita plano de Dawes. Tio rezultigas, ke P. Morgan fermas pordojn de siaj bankoj antaŭ malcedemaj petantoj kaj trankvile atendas ĝis . . . kiam la sama petanto humile refrapas je l' pordo, reveninte jam preta por senprotesta sklaviĝo . . . La lastaj traktadoj pri nova prunto ne sukcesis kaj tio evidentigas, ke Francio ne konsentis la malfacilajn kondiĉojn por ĝia amortizado.

Do kiel penas nuna registaro en Francio eliri el embarasanta situacio por neniigi la financan krizon! Nun, kiam medikamentoj por resanigo de l' franko ne estas riceveblaj el Ameriko, la registaro provas apliki kirurgian metodon de l' kuracado. Antaŭ tri monatoj en kabineton de Painlevé estis invitita nova ministro por financoj, kiu fine eltrovis la sekreton resanigi agoniantan frankon. En siaj oficialaj deklaroj la eminenta kirurgo por francaj financoj elastsence diris, ke nur post atingi buĝetan ekvilibron estos efektivigeblaj seriozaj reformoj de ŝtataj financoj rilate al valuta problemo. Tiu ĉi dubsenca formuligo de valuta reformo estis evidenta intenco de l' registaro sekretigi dum iom da tempo preparitan planon de nova financa manovro. La vivo montriĝis esti pli kruela ol supozis nunaj regantoj de Francio. Efektivo jam montris putrantan inverson de francaj financoj kaj malkaŝis la sekreton de l' nova kuracisto pli frue ol tiu supozis.

Oni konstatis, ke l' buĝeto de nuna jaro havas grandan deficiton, la milito en Maroko postulas ĉiam pli grandajn elspezojn, ke al ŝtata kaso minacas la katastrofo, ĉar venas limtempo por amortizi ĉiuspecajn mon-surogatojn, emisitajn por cirkulado dum certa periodo.

En tiu situacio ministro por financoj devis elmontri verajn heroaĵojn por haltigi francan valuton ĉe la rando de l' abismo, al kiu kondukis ĝin la ĝisnuna politiko de l' registaro.

Estis urĝe necesaj la plej forta premo de l' impostiloj sur kapitalistaroń, altaj tarifoj de impostoj por burĝaro, sed la ministro ne faris tiun ĉi gravan paŝon kaj, malgraŭ perbabila defendo de radikalaj reformoj li perage sin montris defendanta la interesojn de l' kapitalo.

La registaro decidis iri plu laŭ vojo de la plej malforta rezistado kaj plifortigi la inflacion per daŭra emisado de papermono laŭ konfirmita programo. Por uzi tiun ĉi rimedon, la ministro por financoj devis konsideri unuflanke — la interesojn de granda kapitalo, precipe de l' industria kapitalo kaj aliflanke — la interesojn de l' etburĝa rentularo, havanta ŝparmonon, kaj de laboranta popolo. La ministro de financoj senhezite stariĝis batalfronte kun riĉa kapitalistaro. La lasta jam savis la valoron de sia kapitalo por realigi ĝin je materialaj valoraĵoj (produktiloj, fabrikejoj kaj varoj, alivalutaj valoraĵoj).

La industria kapitalistaro nenion havis kontraŭ injekti en malsanan korpon de la lando novan porcion de l' narkotaĵo, kiu estas novaj monpaperaj emisoj, por malakutigi la kreditan malsaton, kaj per malaltigo de l' kurzo faciligi la luktadon por merkatoj. Malgraŭ ke oficialaj ĵurnaloj malaprobas novajn planojn de l' inflacio, la industriistoj salute renkontis novan projekton de l' ministro por financoj: per granda plimulto de l' voĉdonoj la parlamento konfirmis la projekton de nova monpapera emisado. Laŭ tiu leĝigita projekto estas emisendaj 6 miliardoj da fr. de novaj banknotoj kaj 4 mild. da apartaj kreditatestoj, kiuj estas asekuritaj de l' registaro por stabila kurzo. Tiamaniere dum kelkaj monatoj cirkulanta papermona amaso pligrandiĝos je 10 miliardoj, t. e. preskaŭ 25% (51 mild. anstataŭ 41 mild.) Emisante asekuritajn kreditatestojn, la registaro per ilia paralela cirkulado pliintensigas la inflacion. Havante la monpaperon, kies kurzo estas stabiligita per orvaluta garantiaĵo, la burĝaro povas investi siajn kapitalojn en stabilaj valoraĵoj kaj per tio destinas la malnovajn monpaperojn por rapida senvaloriĝo. La rezultoj de tiu ĉi politiko baldaŭ montriĝis en la plej evidenta maniero. La kurzo de angla funto ĉe Pariza borso tuj eksaltis alten ĝis 105,70. Tio estis la komenco de l' periodo, kiam timigita etburĝaro inundos la merkaton per siaj degelantaj monpaperaĵoj. Tiam la postmilitaj financoj de Francio trairos la lastan ŝtupon de sia evoluo. Malgraŭ multfoje ripetitaj oficialaj deklaroj de ministroj kaj ŝtataj ekonomistoj, proklamintaj la politikon de "financa honesteco", Francio elpaŝis sur malglatan vojon kiun pli frue trairis Ruslando, Aŭstrio, Germanio, Polio k. a. — sur la vojon, kondukontan al senvaloriĝo de l' nacia valuto, malriĉigo de etburĝaj rentuloj, — al inflacio, kiu treigos la ekspluatadon de laboristaj masoj, ekspropigos la ŝparmonon de bonstatuloj kaj, paralele kun tio, — helpos riĉiĝi al posedantoj de granda kapitalo. Dum tiam prepariĝos afera interkonsento kun Usono pri amortizado de militaj ŝuldoj. Francio fariĝos pli cedema por la postuloj de sia potenca kreditoro kaj povos ricevi helpon el-trans la oceano.

Nur tiam kreiĝos la reala bazo por valuta reformo, kiu estos obtenita per daŭraj suferoj kaj nekalkuleblaj oferoj de l' laboranta popolo. Tiu reformo fariĝos nova fonto, el kiu ĉerpos sian profitegon anglo-usona kapitalo kaj parto de l' franca burĝaro, gvidanta nunajn aferojn de la lando, estos regalita per la permeso ankaŭ iom trinki el tiu ĉi fonto.

N. Krassovski.

La V. Kongreso de SAT en Vieno

estas pasinta. Partoprenis ĝin 175 k-doj el pli ol 300 aliĝintaj. El la ĉeestantoj 27 k-doj venis el Germanio, 3 el Francio, 3 el Ĉekoslovakio, 1 el Italio, 2 el Britio, 1 el Sovetio kaj 15 el Blanka lando. La resto de kongresanoj estis aŭstrianoj. Bedaŭrinde al niaj sovetlandaj kamaradoj estis rifuzita la vizo, tiel ke ili ne povis eniri Aŭstrion kaj partopreni nian mondkongreson. Per akra protesto al la Aŭstria reakcia registaro la kongresanaro esprimis sian indignon pri tiu fiago. Tamen k-do *Drezen* (Moskvo) sukcesis ĉeesti la kongreson kaj reprezenti nian multanaran kamaradaron en Sovetio. Entute la kongreso estis bonege, eĉ modele aranĝita de niaj Vienaj kamaradoj, organizaj mankoj ne estis, kaj mi kredas, ke neniu SAT-

ano de ie ajn veninta al Vieno povos plendi pri ia maloportunaĵo dum nia kongreso. En arda laboro kaj altnivela debato la kongreso per kolektivaj fortoj provis solvi la multajn gravajn problemojn, kiuj stariĝis antaŭ ĝi. Se eble ne ĉiuj estos kontentigitaj pri la decidoj prenitaj, tamen oni konsideru serioze kaj senpasie, ke la kongreso faris siajn laborojn tute laŭ objektiva pensmaniero kaj tute konforme al la kondiĉoj ekzistantaj, kiuj difinas nian pozicion en ĉiu periodo kaj en ĉiu situacio. La plej gravaj problemoj estis tiuj pri la *lingvo* kaj pri la *organiza formo*. En la lingva demando oni unuanime konsentis pri la neceseco, ke estu gardata severa lingva disciplino, por gardi la lingvon kontraŭ konfuzigo kaj persongustaj novigoj, kaj tiucelaj fiksaj direktivoj estas donitaj al la redaktoroj de S-ulo kaj S. R. Estonte lingvaj studoj kaj diskutoj ne plu aperos en S-ulo, alifianke estos zorgate pri bona, pura lingvaĵo kaj lingva stilo en la gazetoj. En la organiza demando la kongreso voĉdonis por tio, ke SAT restu ankaŭ estonte tia, kia ĝi estis ĝis nun. Tamen pli firma interligiĝo inter SAT kaj la naciaj lab. esp. organizaĵoj estas dezirata kaj garantiata per la eklaboro de 10-membra komisiono speciale elektita por tiu celo.

Detalojn pri la kongresaj intertraktoj niaj legantoj ekscios en la sekvontaj numeroj, en kiuj ni publikigos la protokolon de la kongreso (en resumita formo).

Iom pri la sveda kooperacio

La sveda konsum-kooperacia movado komenciĝis en mezo de la 1860 dekjaro. Laborprogramo de la Roĉdelaj Pioniroj, kiu servis kiel normo por ĉiuj kooperacioj de la mondo, tiam estis tradukata en la svedan lingvon, kaj fondiĝis konsumkooperativaj societoj. Tiuj societoj tamen ne entute aplikis la programon en sia daŭra laboro, kaj la sekvo de tio fariĝis, ke la plejmulto el ili iom post iom kun malprofito ruiniĝis.

Venis alia periodo de aktiveco, la movado baziĝis ĉefe, sen propraj butikoj, je rabato de komercistoj. Ankaŭ tiu movado malprosperis, ĉar ĝi ne aplikis la fundamentajn principojn kooperativajn. Tamen en 1880 dekjaro la societoj nombris 400, sed sen centra organizo kaj gvidado.

Ĉar la unuopaj societoj ne tiel bone povis servi por progresigi la svedan kooperacion, en jaro 1899 estis kunvokata kongreso por kunigi la disajn societojn en centran organizaĵon. Kaj fariĝis la rezulto de tiu kongreso, ke estis fondata "Kooperativa Förbundet" (K. F.) = la centra organizaĵo de la svedaj konsum-kooperativaj societoj.

Komencan jaron de K. F. aliĝis nur 30 societoj al ĝi. La statistiko tamen montris, ke pluraj centoj da konsum-kooperativaj societoj tiam troviĝis en Svedio. La kooperaj principo kaj metodo ankoraŭ ne estis ĝenerale konataj. Inter la membroj de la societoj tiutempe plejparte ekzistis nescio pri ekonomiaj problemoj. Nur malofte membro levis sian scion tiurilate super la ĝenerala nivelo. La societoj estis plejparte malfortaj ekonomie kaj restis en ŝuldo al komercegistoj, kiuj tiele efektive estis la realaj posedantoj de la entreprenoj.

Sed post fondiĝo de K. F. komenciĝis energia agitado por la kooperacio. Dum la unuaj jaroj de la organizaĵo ĝi ne tiom progresis. Sennombrajn malfacilaĵojn ĝi devis venki, inter kiuj la kontraŭo de komercistoj kaj bankoj ne estis la malplej grava. Iom post iom tamen fortiĝis K. F. kaj fine ĝi havis bonan progresadon. Nun ĝi estas unu el la plej grandaj kaj stabilaj entreprenoj en Svedio. Ankoraŭ troviĝas multaj kontraŭuloj de la kooperacio, sed nun ĝi estas tiom forta, ke iliaj atakoj ne plu grave povas danĝerigi ties ekziston kaj prosperon.

Dum la plej malfacila kriztempo je fino de la mondmilito, la plej gravaj vivnecesaĵoj estis reguligataj de la ŝtato kaj komunumoj kaj al la popolo estis disdonataj porcie. Pro nesufiĉeco de varoj kaj pro la ŝtataj reguligoj ankaŭ la kooperacio estis tuŝata de tiuj malfacilaĵoj.

Unu el la ĉefaj kaŭzoj, kial K. F. stabiliĝis, estas, ke ĝi jam de longe aplikas kontant-pagan sistemon. La aliĝintaj societoj estas devigataj distribui la varojn kontraŭ kontanta pago. Tial risko je malprofito ne estas tiom grava.

Je la fino de jaro 1924 estis aliĝintaj al K. F. 875 konsum-kooperativaj societoj kun 292469 membroj. Iliaj distribuejoj estis 2090. La propra kapitalo de la societoj estis 34,8 milionoj da kronoj, kaj la propra komerco dum la pasintjaro atingis vendsumon de la varoj de 234 milionoj da kronoj, kun neta superresto de 10 milionoj da kronoj.

Depost jaro 1904 K. F. havas pograndan komercon. La pasintjara (1924) vendsumo de la varoj de tiu komerco atingis 83774252 kronojn. La neta superresto el tio estis 1370219 kronoj, kaj la propra kapitalo de K. F. nun superas 10 milionojn da kronoj.

Al K. F. estas aliĝintaj ankaŭ du asekurasocioj, kiuj je la fino de l' pasintjaro kune havis 251665 membrojn. La unua asocio estas por asekuro kontraŭ bruliĝo ktp.; la alia estas por vivasekuro.

Kelkaj malgrandaj produktad-entreprenoj jam de longe apartenas al K. F. kaj dum la lastaj jaroj ĝi efektivigis pli grandajn entreprenojn. La plej granda estas muelilo, nomata "Tre Kronor". Ĝi estas lokita apud la sveda ĉefurbo Stockholm, sur insulo Hästholmen. Tiu muelilo estas unu el la plej modernaj, nuntempe efektiveblaj. Pasintjara produktado ĝia atingis 38500 tunojn da produktaĵoj. En la urbo Norrköping estas lokita margarinfabriko, kiu estas la plej granda en sia branĉo en Svedio. Pasintjara produktad-kvanto estis 6725 tunoj da margarino. Ĥemia-teknika fabriko en la urbo Malmö produktadis pasintjare por valoro de 577296 kronoj.

Tiuj ĉi entreprenoj estas bonaj en konkurado por malaltigi la prezon de la varoj, ĉar trustoj kaj karteloj ĝin antaŭe monopole diktis. Estas dezirinde kaj verŝajne tiel okazos, ke pli da grandaj produktadentreprenoj kooperaj estos efektivigataj en proksima estonto ampleksante ankaŭ aliajn branĉojn de la produktado.

La pasintjaro estis por K. F. jaro de granda prospero. La neta superresto el ĝiaj pogranda komerco, produktado kaj nemoveblaj posedaĵoj kune atingis sumon de 1885513 kronoj.

Aliaj entreprenoj de K. F. estas ŝparkaso, en kiu la membroj povas enmeti ŝparkapitalon kaj tiel servas al la kooperacio; kleriga institucio, kiu donas klerecon, laŭ koresponda sistemo, al tiuj, kiuj tion deziras pri kooperaj, ekonomiaj kaj aliaj temoj. Ankaŭ iafoje estas aranĝataj t. n. someraj kursoj kun ĉeestantaro, kiu estas plikleriĝata per prelegoj de fakuloj pri kooperaj demandoj. Depost komenco de tiu ĉi jaro K. F. havas propran arĥitektkontoron, kiu nun liveras bonegajn desegnaĵojn por plimodernigi kaj plikarigi konstruon de domoj, butikoj ktp. inter la kooperatoroj.

K. F. estas politike neŭtrala organizaĵo, kiu varbas siajn anojn el ĉiuj popolklasoj de la socio. Farita statistiko montras, ke en jaro 1922 la membraro konsum-kooperativa konsistis el jenaj kategorioj: laboristoj de industrio, komerco kaj transporto 49,7 %, metiistoj 2,9 %, meti-laboristoj 5,1 %, terkulturistoj 17,1 %, terkulturlaboristoj 5,2 %, oficistoj altrangaj 3 %, oficistoj ne altrangaj 7,8 %, korporacioj 0,8 %, ceteraj 8,4 %. Tiu ĉi statistiko montras, ke la laboristoj konsistigas la plimulton el la svedaj kooperatoroj.

Ĉefaj gazetoj por la sveda kooperacio estas "Kooperatören" (La Kooperatoro) ĉiumonata kaj "Konsumentbladet" (La gazeto de la konsumantoj) ĉiusemajna. Ili estas eldonataj en grandaj eldonoj kaj bone servas al la movado.

Por propagando kaj plistabiligo al la kooperacio estas organizitaj, ĉe multaj konsum-societoj, t. n. virin-gildoj, unuiĝoj, kiuj estas asociitaj en tutlanda organizaĵo. Tiuj gildoj aranĝas kursojn en diversaj branĉoj por virinoj, prelegojn ktp. Ĉar estas tre grave, ke ankaŭ la virinoj kiel mastrumistinoj de la hejmoj bone komprenas taksi la valoron de la kooperacio kaj en la praktiko ĝin vere efektivigas; tiele ili haviĝas al la movado pliajn aliĝon kaj forton.

Troviĝas ankaŭ unuopaj, memstaraj, kooperaj entreprenoj, el kiuj ŝufabrikon de svedaj fervojistoj mi nur menciu. Dum la kriztempo la trusto de la ŝufabrikantoj troaltigis nenormale la ŝuprezojn. Tial inter la fervojistoj estis farita propono por efektivigi propran ŝufabrikon kooperan. Tiu projekto estis efektivigata en jaro 1920. La fabriko estas lokita en la urbo Jönköping. La jarraporto por jaro 1924 montras, ke la akciuloj de la fabriko, je la fino de la jaro, estis 36776 el la svedaj

fervojistoj. La laboristaro de la fabriko estis 87. Pasintjara meza fabrikado potaga estis 234 paroj da ŝuoj. Kaj la vendsumo por ŝuoj dum la jaro atingis 1 206 802 kronojn, kun superresto de 102 290 kronoj. Tiu ĉi fabriko nun estas bona konkuro kontraŭ la trusto kaj liveras bonegajn ŝuojn kaj botojn je modera prezo al la sveda fervojistaro. *Karl Johansson.*

Kiel estas ekspluatata la Macedonia malriĉularo

Letero el Macedonio

La loĝantaro de Macedonio, pro kiu interbuĉadas inter si la Balkanaj ŝtatoj, estas en sia plejmulto terkulturista. Antaŭ la milito estis semitaj la ebenaj kampoj de tiu lando per grenajo. Pli sude estis kulturata ankaŭ opio, sed tre malofte tabako. La milito kun sia dezertigo kaj plialtegigo de la prezoj vivproduktaj, igis Macedonan malriĉularon forlasi sian benitan grenkampon, kaj anstataŭi ĝin per tabakkulturado.

Sub la Turka jugo la monopolo estis privata, kaj tabakkulturantoj vendis ĝin libere. Sed nun, monopolo estas ŝtata, kaj malpermesata estas ĉies privata aĉetado. Do, la Macedona popolo nun estas senkompate ekspluatata flanke de ŝtato, kaj ĝia sango suĉata de monopolo ŝtata.

Tutan jaron laboradas la Macedona tabakkulturisto kun sia tuta familio, de frua tagiĝo ĝis malfrua nokto, kaj fine, kiam la tabako estas jam pretigita, li estas devigita transdoni ĝin en la ŝtatmonopolmagazenon kaj atendi, ke la komisiono elektita de monopol-estrejo, taksu, kioman sumon meritas ĝi! Tie ne estas konsiderata, kies tabako estas pli bona, kaj valoras pli altan prezon, sed kiu el la tabakkulturistoj estas pli amiko al la komisiinto kaj kiu havas pli multe da mono por subaĉeti lin. Kompreneble, ke malriĉuloj estas tiuj, kiuj en ĉi okazo malutilas kaj suferas. Multaj el ili revenis hejmen sen monero por vendita tabako. Post la malalta pagado lin rabas impostisto, ŝtata oficisto, kiu sidas apud la kasisto, paganta al la tabakkulturistoj, kaj kiu serĉas de ĉiu pagi ŝuldojn al la ŝtato.

Por ke la tutmonda kamaradaro havu veran imagon pri ĉi-ekspluatado, mi citos pli sube unu ekzemplon pri urbo Prilep, kiun ni prenos kiel meze-normala.

Prilep estas urbo kun 22000 loĝantoj. Urbo kun sia ĉirkaŭaĵo havas 6000 ĝis 7000 tabakkulturistojn. Almenaŭ 60 % ne posedas plugkampon. El tiu nombro 30 % estas duonantoj[1]) kaj 30 % kiuj prenas dunge fremdan plugkampon. Posedas sian plugkampon 40 % el supra nombro. El ili 10 % estas grandposedantoj kaj 30 % etaj posedantoj.

Al ĉi tiuj oni devas aldoni kelkajn posedantojn, kiuj posedas malmulte da plugkampo, sed ne okupas sin pri tabakkulturado, kaj donas al tiuj kiuj sin okupas pri tabakkulturado, sed ne posedas plugkampon. Poste estas ankaŭ kelkaj grandposedantoj (bienposedantoj), kies nombro superas ĝis 5 %, kiuj donas sian plugkamparon dunge, aŭ duone, sed ne konsideras sin kiel tabakkulturistoj, kontraŭe al tiuj suprecititaj 10 % grandposedantoj, kiuj sin konsideras kiel tabakkulturistoj.

Posedas permeson de la monopol-estrejo, jenaj:

a) duonantoj 30 %
b) dungantoj 30 %
c) etaj posedantoj 10 %
d) grandposedantoj 10 %

1. "Duonantoj"

Tiel nomataj "duonantoj" laboras sub jenaj kondiĉoj:

a) ricevas trifoje plugitan kampon;

b) plantaĵon semas kaj prilaboras ili sur la tero de la posedanto, pagante por tio duonon de dungaĵo, kiun posedanto *ricevus*, se li donus al la aliuj. Estas tre maloftaj esceptoj je utilo de duonanto;

c) tuta laboro rilate al la kulturado de tabako: enplantado, fosado, erpado, rikoltado, envicigado, sekigado, — ĉio ĉi falas al ŝarĝo de la duonanto. La modeladon kaj ligadon faras ĉiu sur sia parto, t. e. ĉiu sur sia duono;

d) ricevitan monon por la frukto oni duonigas duone kun posedanto.

Do, la posedanto ricevas duonon de la frukto nemovinte fingron.

2. Dungantoj

La prezo de la plugkamparo estas alta, sekve de kio ankaŭ la dungaĵo estas alta. La dungaĵo sin movas inter 2—3 napoleonoj oraj por unu "dolumo". (La hektaro konsistas el ok dolumoj. La napoleono sin movas ĉirkaŭ 250—300 dinaroj[2]).

Por plugi 3-foje unu dolumon necesas 250 din.

Plantaĵo por unu dolumo	300	„
Enplantado postulas 5 laboristojn	250	„
Por venigado de akvo	100	„
Por fosado 4 laboristoj	160	„
Por ŝirado de la pintoj por ke ne kresku alte	60	„
Por purigado kaj erpado 3-foje × 100 =	300	„
Rikoltado kaj envicigado 25 laboristoj × 40 din. =	1000	„
Modelado, 30 laboristoj	750	„
Ligado	100	„
Transportado en monopol-magazenon	20	„

Aliaj kostoj, kiel ekz. nutraĵo por la laboristoj, lumigo, varmado — malplej bona nutraĵo, kian ordinare oni donas al la laboristoj, po 7 din. tage por persono, entute 504 — por 72 laboristoj.

Do, tuta elspezo sumigas 4419 dinarojn.

Unu dolumo donas proksimume 120 kg da tabako, kaj proksimume oni pagas en monopolejo 25—30 dinarojn po kilogramo, kio faras entute 3000—3600 dinarojn.

Kiel vi vidas, malprofito sumiĝas de 819—1419 dinaroj por unu dolumo.

La nombro de prilaborataj dolumoj konformiĝas al la nombro de familianoj. Sed unu familio kvinnombra ne povas prilabori pli ol ses dolumojn.

El suprecitita ekzemplo ni konkludas, ke la malriĉularo dum tuta jaro laboras kaj ricevas mizeregan rekompencon. Kial la ŝtato pagas tiom da malalta tabako? Mi opinias ke ĉiu komprenas. Ĝi vendadas tabakon tre alte al la francaj kaj alilandaj societoj, kaj el tio profitas multe da altpostenaj estroj. Pro iliaj poŝoj suferadas macedona popolo, kaj pasigas siajn tagojn en larmoj kaj malsato. Ĝi scias kaj ekkonas kulpulon pro sia mizero, sed timas envicigi sin apud la laboristaro portanta liberigan standardon. Ĝi (la popolo macedonia) vidas, kiel ĝin rabas ekspluatista lando kapitalista, kaj ne povas kompreni, ke ĝi estas sklavo de tiu kapitalismo, samkiel tutmonda laboristaro, sed ankoraŭ dormas en letargio, konsiderante sin memstara (en ekonomia rilato), blindiĝante antaŭ la vero, ke ĝi estas pli granda sklavo ol tiu de fabrikejo. Ĉar organizita fabrikeja laboristo laboras 8 horojn tage; dum ĉi tiea tabakkulturisto laboras 15—18 horojn tage, kun siaj tutaj familianoj ne esceptinte tiujn sub 10 jaroj.

Kiaj estas ĉi sklavoj en sana rilato? La tuberkulozo estas eterna ilia gasto, prenante plej bonajn inter ili.

La registaro Belgrada tion ja deziras: stari senmova ĉe tioma subpremado kaj rabado! Pli bona paradizo por ĝi ne ekzistas.

Sed ĉio havas finon. Kaj suferoj de macedona malriĉularo proksimiĝas finon. Jam aperadas kleraj laboristoj, junaj kaj plenaj kun energio, kiuj baldaŭ kun tuta "sklavar' malsata de la ter'" alvokos al la Belgradaj rabistoj:

For! *K. Karin.*

[1]) "duonanto" — kiu ne posedas sian plugkampon, sed prenas de aliu ĝin, laboras dum jaro kaj fine duonigas la rikolton kun la posedanto.

[2]) t. e. ĉirkaŭ 20 g. mk.

La vipo de Hindio — opio

Uzado de opio fariĝas pli kaj pli granda. — Registaro publike venenas popolon. — "Ligo de Nacioj" en rolo de kuracisto. — "Protesto" de Ameriko. — Obstina lordo Cecil.

Pri homvivado en tiel granda lando, kiel Hindio, ni scias tre malmulte. Nur malofte kaj okaze ni aŭdas pri ĝi.

Ĉi foje oni scias pri regna monopola vendado de opio.

Bone diskontinte unu malfortan flankon de turmentitaj masoj — arta trankviligo de maltrankvilaj nervoj per opio, angla registaro decidis sur ĉi-socia malvirto krei al si grandan kapitalon.

Por ĉi celoj ĝi siatempe malfermis en ĉiuj urboj de Hindio publikan vendadon de opio, fondinte tiel nomatajn "Regnaj monopolejoj de opio".

Epidemio de opio ĉirkaŭprenis preskaŭ tutan urb-proletaron, plejparte en industriaj centroj, kie troviĝas koton-paper-fabrikoj.

Oficiale oni sciigas, de 98 % de laboristinoj-patrinoj, irante labori, "nutras" siajn infanojn per opio, por ke ili trankvile dormu ĝis alveno.

Malfeliĉaj infanetoj ĉiutage venenitaj, dum mallonga tempo fariĝas preskaŭ maljunuloj: vizaĝetoj sulkigitaj, okuloj malpuraj, korpoj sekigitaj. La morteco inter infanoj en unu urbo Bombej por pasintjaro estis 666 el 1000, t. e. pli ol 60%.

Se ne "Ligo de Nacioj" en rolo de "kuracisto", kun recepto, permesanta al hindoj tre modestan dozon de opio — 12 funtojn por 10000 homoj, tiam neniu scius pri norm-uzado de tiu veneno.

Kiam iu amerika reprezentanto "gastanta" en Hindio, eksciis, ke en Kalkutta 12-funta dozo de opio transformiĝis je 286 funta, kaj en aliaj lokoj eĉ pli, kaj kiam li eksciis, ke anstataŭ 450 kestoj da opio komencis alveni po 2975 kestoj de ĉi-"kuracilo", tiam Ameriko malpacienciĝis kaj faris proteston en "Ligo de Nacioj" kontraŭ tia "senmastrumado" de Anglio.

"Homameco" de Ameriko estis elvokita de tio, ke amerika kapitalo ne povis indiferente rigardi, kiel Anglio profitas per vendado de opio tiom, kiom necesas al Ameriko por elspezi en siaj kolonioj.

Estas klare, kial amerika reprezentanto en "Ligo de Nacioj" "ofendis" anglan registaron, dirinte, ke Ameriko kulpigas ĝin, ĉar ĝi permesas uzadi pli da opio por "ĉagrenemaj" hindoj. Sed necesas, tamen, aldiri, ke prezidanto de Ameriko — sinjoro Coolidge, retiris sian tre "fervoran" reprezentanton el tie.

En urbo Bombej, urbestraro, komencis vendi malkarajn pilolojn por infanoj kun malgranda dozo da opio, sed baldaŭ ĝi ĉesigis vendadon, dirante, ke loĝantoj protestis kaj ekdeziris, ke estu kiel antaŭe.

Angla lordo Cecil en unu el siaj paroladoj diris, ke angla registaro ne povas tiel rapide malpermesi vendadon de opio, ĉar Ĉinio ne plenumis sian promeson, kiu estis donita 15 jarojn antaŭe — ĉesigi fabrikadon de opio por kontrabandaj celoj.

Malgraŭ tio, ke angla registaro nun promesis, post 18 jaroj ĉesigi vendadon de opio, lordo Cecil restis ĉe sia opinio.

"Ligo de Nacioj" okupas sin per argumentadoj je ĉi-temo, kaj venenado de milionoj da homoj en Hindio daŭras.

Esperantigis *I. Avrunin. (1122)*

El Anglio

Ŝancoj de sindikata unuiĝo. – La britaj sindikataj estroj. - La brita registaro kaj Sovet-Unio.

La ĉefartikolo, kiu aperis en n-o 40 de S-ulo (Agresemo de angla kapitalo) instigas min korekti kelkajn erarigajn konkludojn. 1. La sindikatoj unuiĝas, 2. ŝanĝo de Sovetia-Britia interrilato.

1. Kvankam la ministoj prenas la iniciativon por unuiĝi kun la aliaj sindikatoj, tiu aranĝo estas tiom necerta, kiel estis la antaŭa aranĝo 2 jarojn antaŭe, kiam ni havis la Tri-Unuon (Triple Alliance). Ĝi entenis la sindikatojn de ministoj, inĝenieroj kaj fervojistoj, sed en la kriza momento ĝi ne funkciis pro la sabotado de la estroj. Same sendube okazos rilate al la Kvar-Unuo. La membroj havas nenian povon super siaj estroj. Tion montras la ekzemplo de la Inĝenieroj. Laŭ iliaj reguloj, la estroj devas esti en ofico dum 8 jaroj. Antaŭ la 4 jaroj, kiuj jam pasis, la inĝeniersindikatoj amalgamis (kunfandiĝis), kaj la estroj aranĝis tiel ke ili havu oficojn longdaŭrajn en la nova sindikato. Pro tio la reguloj estis starigitaj de la interesuloj, kiuj faris ilin por siaj propraj oficoj kun bonegaj salajroj.

Multfoje la delegitoj ĉe kongresoj voĉdonis, instrukciante siajn oficulojn, intertrakti pro pli alta salajro kun la dungantoj. Sed ĉiufoje la oficuloj ne agis, sed ignoris la rezoluciojn. Kaj la membroj estas senpovaj malhelpi tion. Se ili forpelas la nunajn estrojn, ili devas pagi al ili la salajron por la estontaj 4 jaroj, kio estas grandega sumo. Do ili dume devas toleri ĉion, kaj la membroj organizas sin en vigla "minoritata movado".

Ĉar simila manko de povo evidentiĝas en diversaj gradoj ĉe aliaj sindikatoj, la klopodo por Unueco ne funkcii povas, kaj la aranĝo nur povas esti provizora kaj senefika.

Kelkaj estroj, pro la fakto, ke ili partoprenis en la Kabineto de la lasta Laborpartia registaro, ankoraŭ estas konsilantoj privataj ĉe la Reĝo, al kiu ili ĵuris aliĝon. Pro tio ili estas en la internaj vicoj de la sindikatoj, kies aranĝojn ili tuj poste perfidas al la registaro, kiu povas pretiĝi por eventualaj okazaĵoj.

2. Estas vere, ke Sovet-Rusio estas bona merkato por britaj komercaĵoj. Tamen la registaro ankoraŭ malamas Sovetion kaj faras ĉion por malhelpi eblan interkonsenton. Ĝi donacas armilojn al la landlimaj nacietoj kaj nun parolas pri la rompo de diplomataj rilatoj. Tio okazas, ne ĉar ili esperas iel venki Sovetion, sed por delogi la atenton de la popoloj for de hejmmaltrankvilo al eksterlanda konflikto. Pro tio la popoloj priparolas alilandan malamikon, okupiĝas provizi militilojn, kaj industrio denove funkcios por produkti ne necesaĵojn, sed detruilojn.

Jen la politiko de Britio. *3398, Londono*

Sciigoj el Oriento

1. Ĵus finiĝis en ĉefurbo de Mongolio Urga (nun *Ulan Bator)* unua profesia konferenco de laboristoj kaj oficistoj de ĉi urbo. La konferencon partoprenis 50 delegiloj, kiuj reprezentas pli ol 800 proletojn de Mongolio. Profesian movadon gvidas popola partio de Mongolio. La partio penas konkordigi enlandan profesian movadon kun la tutmonda.

2. La plej riĉaj ortrovejoj de Sibirio troviĝas en regiono de granda rivero Leno ĉirkaŭ urbo *Bodajbo*. Dum jaroj de revolucio estis trovitaj novaj ortrovejoj en senhoma kaj sovaĝa regiono de rivero *Aldan*, kiu fluas en *Lenon* (oka horsektoro). Riĉeco de orejoj novaj superas tiun de ĉiuj malnovaj en Sibirio kaj allogas al si multajn oramantojn kiel mielo muŝojn. Kaj loĝantaro de ĉi sovaĝa loko salte kreskaŝ. En oktobro de 1923 estis tie nur 350 homoj, en oktobro de 1924 estis jam 3700, en aprilo de 1925 la cifero saltis ĝis 10000 kaj en majo de l' sama jaro ĝis 12000.

Nun sur maldekstra bordo de *Aldan* estas fondata nova urbo *Aldansk* en maniero de novplanaj ĝardenurboj. Organiziĝas tutunia trusto "Aldan-oro".

3. *Apud stacio Misovsk ĉe lago Bajkal estas* trovitaj orozaj kvarcoj, bonega okro (farbargilo) kaj glimo, kies folioj atingas 4 kvadratajn metrojn. La minaĵoj ankoraŭ ne estas ekspluatataj pro manko da kapitalo.

En duoninsulo Kamĉatka antaŭ ne longe estas nove trovitaj riĉaj naftejoj en distanco de 50 kilometroj de bordo. La nafto trikvarone taŭgas por lampoleo, t. e. ĝia kvalito superas tiun de l' kaŭkaza. La riĉaĵoj same atendas senkonkuran ekspluatadon de l' monda proletaro. Riĉega estas la mondo, sed malbone estas organizita tutmonda mastrumo!

4. Dum Revolucio en Rusio estis ĉekoslovaka armeo (ĉirkaŭ 200000 soldatoj). La armeo gvidata de reakciaj kaj naciemaj oficiroj helpis al rusaj blankuloj kaj furioze militis kontraŭ ruĝuloj-bolŝevikoj. Sed kune kun fiaskinta Kolĉak la resto de l' armeo devis kuri tra tuta Sibirio al Vladivostok por ŝipe veturi el tie en Eŭropon ĉirkaŭ tuta terglobo.

Ameriko elspezis 11000000 dolarojn por transporti la armeon. Nur en julio registaro de Ĉekoslovakio sciigis Usonon, ke ĝi estas preta por intertrakti pri siaj ŝuldoj al Usono.

5. En Koreo (kolonio de Japanio) pro grandaj pluvoj okazis superakvego. La ĉefurbo de la lando Seul insuliĝis kaj por longa tempo estis izolita de tuta mondo. En Rjuzan 1500 domoj estas enakvigitaj. Ĉiuj ŝoseoj en la lando estas difektitaj. Centoj da domoj kaj pontoj detruitaj. La urbo Ejtoho estas tute detruita. Dekmiloj da homoj forkuris kaj malsatas. La domaĝoj estas grandegaj.

6. Profunuiĝoj de Ŝanhaj organizis por laborista junularo kursojn de politikaj scioj por klerigi agantojn inter masoj. La programo entenas historion de revolucia movado en Rusio. Oriento utiligas sperton de Okcidento.

7. Redaktoro de ĉiutaga ĉina komunistema gazeto "Varmega sango en Ŝanhaj" estas monpunita de juĝo, kiu konsistis el eŭropanoj kaj ĉinoj (miksita). Sed du aliaj gazetoj, kiuj per falsaj materialoj pravigis agojn de policistoj kaj agitis por fremdlanduloj, estas devigitaj presi veran materialon en apartaj broŝuroj. La devigon aranĝis indignitaj amasoj da laboristoj.

8. En Ĉinio estis arestita rusa komerca reprezentanto de regna naftoficejo Dosser. Li estis akuzita pri komunista propagando inter ĉinoj. La areston helpis rusa blankulo Kedrolivanskij, kiu kaŝite submetis al Dosser falsan dokumenton havantan stampon de fantazia "agitfako de RKP en Ŝanhaj". Miksita juĝistaro en Ŝanhaj certigis, ke la dokumento estas malfalsa kaj ke Dosser, kiel tre nedezirinda persono, devas esti ellandigita. Advokatoj protestas.

9. En Moskvon tra Sibirio 14-an de julio venis japana ambasadoro Takiĥi Tanaka kun ĉiuj siaj oficistoj. Ĉie en la longa vojo tra Rusio li estis bonkore salutita.

Maksim Krjukov.

DISKUTEJO

ATENTIGO. Ĉar la materialo por tiu ĉi numero jam estis kompostita plejparte antaŭ okazo de la Viena kongreso, ni ĉi-foje ankoraŭ aperigas prilingvajn artikolojn, kiuj laŭ dezir-esprimo de la Kongreso estonte forrestu sur la paĝoj de S-ulo. RED.

Pri la lingva demando

En la tempo, kiam ne ekzistis internacia lingvo, malmulte, malmultege da homoj laboris por "donaci" al la teranoj — la tamen tiel deziratan kaj bezonatan — komunan interkomprenilon.

Sed de kiam ekzistas lingvo plej taŭga kiel interhoma komprenilo, ni vidas amason da "logikuloj", "sciencemuloj" k. a. "superuloj" sin opiniantaj kapablaj, plibonigi, perfektigi, riĉigi ĝin.

Nia ĉiusemajna *Sennaciulo* baldaŭ ne plu sufiĉos por konigi al la tutmonda proletaro la laste eltrovitajn mirindaĵojn de la "plej lertaj" plibonigemuloj. Sur ĉiu n-o oni ja legas, kia estas la plej taŭga, racia, scienca, logika maniero laŭ kiu esp-o estas nepre evoluigota, perfektigota kaj riĉigota. Ĉiu reformemulo certigas, ke pliboniga metodo proponita de k-doj A. B. C. . . . estas erara. Li plej serioze asertas, ke nur la de li montrita vojo estas sekvinda.

Ĉar estas nedubebele, ke ĉiuj reformemuloj estas la plej seriozaj el la seriozuloj, la plej lertaj el la lertuloj kaj la plej kompetentaj el la kompetentuloj, vere fariĝas malfacile al la kompatindaj nelertuloj kaj nekompetentuloj ion kompreni el la nenombreblaj proponoj pri kiuj ili legas en la gazeto.

Tamen fakto facilkonstatebla estas, ke plejparto el tiuj esperantoreformemuloj ne ellernis la lingvon. Ili ĝenerale ne povas esprimi sian penson neuzante novajn — tute senbezonajn — vortojn kaj verkas laŭ patosa stilo miksante la esperantan lingvospiriton kun idiotismoj de sia gepatra lingvo. Ili per tio montras, ke ili ne legis *plurfoje* librojn kiel *Fundamenta Krestomatio* kaj aliajn verkojn de Zamenhof, Kabe, Grabowsky, Devjatnin k. a. aŭtoroj el la unuaj ĝis nun neniam imititaj. Estas tre bedaŭrinde, ke iliaj ĉefaj verkoj kiel: *La Faraono; La Fundo de l' mizero; la interrompita Kanto; Pola Antologio; Hamleto,* ktp. estas nune nelegitaj de la plejparto el niaj fervoraj plibonigemuloj. Kiam aperis tiuj verkoj, la esperanta vortaro ne estis tiel "riĉa" kiel ĝi nun estas: ĝi tiam estis nur duonampleksa, kiom ĝi estas nune. Tamen la tiamaj verkistoj plej precize esprimis ĉian nuancon de sia penso kaj tradukis ĉefverkojn el ĉiuj eŭropaj lingvoj.

Kial do esp-o ne plu taŭgus?

Ĉiu el ni opinias sin pli lerta ol la aliaj kaj nepre volas ĝin montri. Mi mem tre certe povas plibonigi kaj evoluigi racie esp-on. Multe da ŝanĝoj mi povus efektivigi en la lingvo. Poste mi fiere kaj fanfarone asertus, ke la faritaj reformoj estis necesaj por eviti . . . ke esp-o fiasku! Estas memkompreneble, ke se la de mi realigitaj "plibonigaĵoj" kontentigus k. k. reformomaniulojn, ili ankaŭ malkontentigus multe da aliaj.

Sekve — ĉar ĉiu esperantouzanto rajtas "plibonigi" esp-on — mi opinias, ke estus tre saĝe, se ni fojon por ĉiam decidus forĵeti al Luno ĉiujn reformproponojn rilate la lingvon.

Estas mirinde, ke tiuj — verŝajne nesatigeblaj — perfektigemuloj neniam proponas plibonigi sian — tamen treege mallogikan kaj malfacillerneblan — gepatran lingvon! Ili senkompate distranĉas la el ĉiuj plej logikan, simplan kaj facillerneblan lingvon! Se oni ne konstatus tian absurdaĵon, oni certe ne povus ĝin imagi.

La *Fundamento* estas akre kritikita. Oni ĝin kulpigas, ke ĝi kvazaŭ ŝtonigas la lingvon malebligante ĝian evoluon. Tia diro estas erara. La Fundamento montras al ni kiamaniere la lingvo povas evolui kaj riĉiĝi. Cetere Zamenhof mem skribis, ke laŭ la metodo de li montrita, la lingvo povas ŝanĝiĝi ĝis *nerekonebleco.* Ĉu tio ne pruvas, ke la lingvo estas neniel katenita?

Ni ne moku la fundamentistojn. Dank' al ilia lingva disciplino, ili savis esp-on el nepra fuŝado. Pro tio ili estas tre dankindaj.

Laŭ mia opinio la lingva demando, nune tiel akre diskutata povas tre facile solviĝi. Oni ja konsilu al ĉiuj reformemuloj, ke ili transiru Ido'n. Tie ili senĉese kaj kredeble ĝissate povos proponi ĉiajn "science" elpensitajn plibonigojn. Se Ido ne plaĉas al ili, ili elektu alian lingvoprojekton — tiaj ne mankas! Tiam ili ne plu baros la vojon al laboremuloj.

Kara kamaradoj! Fratoj miaj! Ni ĉesigu lingvodisputadon. Ni uzu esp-on tian, kia ĝi estas. Ni ĝin uzadu! *Satano 55.*

Nenormala progreso estas danĝera

Neniu protestos kontraŭ normala progreso de Esperanto, sed en la momentoj, kiam tiu progreso dispecigas la movadon, oni prave ĝin nomas nenormala kaj tro danĝera, ĉar la progreso rezultiĝas ne per sia atingo de individuoj, sed per la atingo de l' maso. Tial pli perfektaj kaj idealaj lingvoprojektoj, nun malpli atingeblaj por la maso, ol Esperanto en sia nuna stato, devas esti malatentataj en la praktiko, por konservi la unuecon en la movado, ĉar "netute ideala unueco" donas pli grandan progreson al la maso, ol "plej ideala grupiĝo", kiu pro la dispecigo de l' movado nur vegetigos la progreson.

Ĉu plimulto da geesperantistoj, inkluzive mem Zamenhof, ne volus vidi Esperanton pli ideala, ol ĝi estas, ĉu ili ne povus pli perfektigi ĝin jam multajn jarojn antaŭe? Oni povus, sed ili ĉiuj konscie rifuzis ĉiujn reformojn idealigajn por konservi la movunuecon, nepre bezonan en antaŭa kaj nuna momentoj.

Idomovado multe malhelpas al Esperantomovado en la propaganda sfero de unu sola internacia lingvo, kaj tre verŝajne estas, ke Esperanto pli oficialiĝus en la mondo, se ne okazus la apartiĝo de l' idistoj.

Kelkaj k-doj sur la paĝoj de "Sennaciulo" persiste postulas la liberecon de l' vortidealigoj, proponante skribi anstataŭ: konferenco, diferenco, komitato k. t. p. la formojn malpli longajn: konfero, difero, komito k. t. p. Pli frue estis postulo anstataŭigi en adverboj la finaĵon "aŭ" per "e".

Oni povus konkurigi en praktiko "aŭ" kaj "e", ĉar tiu sola perfektigo, sufiĉe argumentita teorie kaj praktike, ne farus grandan konfuziĝon ĉe la lingva uzado, sed la reformistoj ne havas limojn en siaj perfektigoj. La propono de "simpligo" vorta, ne havante eĉ ian principon, donos al ĉiuj virtuozamatoroj liberecon simple kripligi Esperanton ĝis tia stato, ke tre baldaŭ vi ne trovos eldonejojn por presigi Esperantaĵojn, ĉar malaperos la aĉetantoj.

Ĉu plaĉus al la "reformistoj" jena simpligita teksto el ilia artikolo (S-ulo n-o 34), kiun ĉe la libereco mi skribus?: "Ja neniam komanto mem prefos tion, kio estas pli maltega kaj pli malface lerebla."

Do, pro la ĝenerala masa progreso ni estas devigataj dume forlasi ĉian reformon, praktike tuj neatingeblan unuece.

S. Sariĉev (n-o 2150)

Lingvaj studoj

SAT-anoj, evoluo de lingvo estas neevitebla. Kiu opinias, ke nia lingvo devas kaj povas. resti senŝanĝa, tiu nenion komprenas en vivo de socio organmaniere ligita kun vivo de lingvo. Ŝanĝoj en lingvo (do en nia Esp.) estas neeviteblaj kiel sunleviĝo. Sed en Esperanto ili devas esti same raciaj kiel Esperanto mem. Ili ne devas rompi Fundamenton, nek balastigi ĝin. Ili ne devas liveri al gramatiko detruigajn "esceptojn".

Mia artikolo montris al vi unu el rimedoj por atingi ĉi celon. Kaj vi vidas, ke por tio estas bezona nur pli malproksima vidpunkto, kiu ĝeneraligas komprenon kaj larĝigas videjon.

En artikolo de Botvinkin (intence metita en N 24 de Sennaciulo) vi povas vidi modelon de senelira konfuzo kiun oni ricevas en ĉi demando, se oni ne volas havi ĉi tiun ĝeneraligan vidpunkton kaj preferas nur personan guston (ĉu ne persona gusto igis krei la sensencan vorton Ceceerio anstataŭ Useserio aŭ rusano, francano anstataŭ ruso, franco?)

Tuta peko de Botvinkin kuŝas en tio, ke li ne sukcesis distingi ŝajnajn kvazaŭsufiksojn en kelkaj geografiaj nomoj (Azio, Aŭstralio, Siberio k. s.) Finaĵoj en similaj vortoj ne ludas rolon de sufiksoj ĉar azo, aŭstralo, sibero ne ekzistas kaj tial ne povis doni nomojn al siaj landoj. Azo, Aŭstralo, Sibero estas nur pli malpli kripligitaj nomoj de landoj samaj, sed ne nomoj de iliaj loĝantoj. Same en la nun uzataj vortoj germano, hispano, Turkestano, Sudano la finaĵo -ano estas nur kvazaŭsufikso, kiu konfuzigis kaj poste delogis bonintencan Botvinkinon. Nomoj de gentoj devas esti prenitaj nepre el naturo, ne derivitaj. Derivitaj estos ne nomoj de gentoj, sed nur nomoj de loĝantoj en iu

lando (rusiano, egiptano, ĉiniano) ĉar ili povas esti okazaj, diversgentaj. Tial nomoj de landoj devas konformiĝi kun nomoj de gentoj kaj ne sekvi blinde nacian fonetikon. La laŭnaciaj Rosio, Nipon, Frans, Chung-Hua rompas sistemon ĉar postulas kripligon de kutimaj naciaj gentonomoj (anstataŭ ruso, japano, franco ktp. oni devas krei roso, nipo, franc ktp.) Novaj vortoj kreitaj ekster ĝeneraliga vidpunkto ofte rompas simplecon kaj sistemon de vortfarado. Ekzemple la vortoj laboratorio, uzurpatoro, cirkelo, observatorio, bankiero, aŭditorio, internacionalo, imperialismo, inkluze, centralizi, koncentra, sensprite kaj senbezone balastigas nian radikvortaron. Ili povas esti tute logike kaj laŭregule anstataŭitaj per jenaj derivaĵoj: laborejo, eksperimentejo, uzurpisto, cirklilo (ĉar cirkli = fari cirklon), observejo, astronomejo, bankisto, aŭskultejo, lekciejo, internacio, imperiismo, enkluze (ĉar ekzistas ekskluze), encentrigi, samcentra. Ne ĉiu internacia vorto devas nepre fariĝi esperanta. SAT-anoj, gardu simplecon kaj purecon de via radikaro, forigu la rubon el ĝi. Ĝuste por ĉi celo estas bezona Lingva Komisiono, kiun aludis Krasovskij en unu el miaj artikoloj, sed ne por senbrida reformemo. Inter novaj radikoj nur vere bezonaj kaj riĉigaj devas esti aprobendaj ka esplorendaj de l' Komisiono.

Tiaj vortoj devas signi nur vere novan komprenon per ekonomiiga maniero. Kiel ekzemplon de tiaj vortoj mi povas citi la jenajn postfundamentajn: urĝa, valora, listo, ardi, aserti. Al similaj novaj vortoj ni devas rilati tre singarde kaj ne enkonduki ilin senpripense. Same estas bezona pli detala faka kaj teknika terminaro. Kreante ĝin oni neniam forgesu principojn de Ekonomio, kiujn mi klarigis en miaj antaŭaj artikoloj. Ĉi laboron devas partopreni ne sole eŭropanoj. Japanoj, ĉinoj, amerikanoj, afrikanoj, sendu al mi senpere viajn prilingvajn dubojn kaj proponojn (Sovetunio, Irkutsk, Gubfo, al Krjukov). Nia kara Esperanto devas esti vere tuthoma kaj neŭtrala. Tial ĝian kreadon kaj disvolvadon devas partopreni ĉiuj terglobanoj. Ekstereŭropaj popoloj havas siajn sperton kaj valoron en lingvoj, kiuj povas tre utili en evoluo de nia komuna lingvo. Speciale interesaj estas okazaj koincidoj, kiuj ekzistas en lingvoj de oriento kaj okcidento (ekzemple la ĉinia go kaj slava mallongigo gos = ŝtato, regno)...

Maksim Krjukov.

Pri pliperfektigo de nia informaparato

Verŝajne ĉiuj kamaradoj konfesos ke nia "Sennaciulo" ne donas al ni ĉiujn kontentigojn kiujn ni povus atendi de ĝi: nesufiĉe da raportoj aperas, kaj eĉ multaj el ili estas negravaj aŭ neperfekte verkitaj. *El kio do devenas tiu bedaŭrindaĵo?*

Miaopinie, el la *neorganizeco* de nia Informaparato. Ĉu mi eraras, skribante ke multaj el vi, karaj gek-doj, pensis subite, iam kiam vi estis verkanta por "Senn." raporton pri okazantaĵoj en via lando: "Por kio utilas verki tiun informon? Eble alia samlandano verkas sammomente artikolon pri la sama temo?"

Kaj efektive, okazis ke la Redakcio de "Senn." devis rifuzi iajn artikolojn, ĉar ĝi ricevis plurajn samtemajn.

Kiel do solvi la aferon?

Tute simple: Por doni al nia Informservo mekanikan precizecon, estu elektotaj en ĉiuj landoj kie estas SAT-anoj, *Ĝenerala Raportanto*, kiu estos speciale rajtigata, ekskluzive de ĉiu alia, por aperigi en "Senn." artikolojn pri sia lando. Se la nombro de la SAT-anoj en la lando tion ebligos, *Fakaj Raportantoj* estu elektotaj. — Ilia aktiveco laboros en la fako prizorgata de ili, kaj nur en tiu; ĉiutrimonate, tiuj fakraportantoj sendos sian laboron al la Ĝenerala Raportanto, kiu kunigos la informojn kaj sendos al la Redakcio. Plie, la Ĝenerala Raportanto estu rajtigata por raporti kiam okazos en sia lando io interesanta la Satanojn kaj tutmondan proletaron.

Tiu organizsistemo estu uzata nur kiam ne ekzistas politikaj polemikoj en la landaj SAT-rondoj. Kiam la Satanoj en iu lando estos dividitaj laŭ diversaj tendencoj, tiam ne plu estu Ĝenerala Raportanto, sed nur tiom da Fakraportantoj, kiom da diversaj tendencoj.

Tamen, tiuj landaparatoj funkcios same kiel tiuj nediverstendencaj; ili sendos ĉiutrimonate sian raporton al la Redakcio. Tiu dua sistemo diferenciĝas de la unua nur per tio, ke la Fakraportantoj sendos mem sian laboron.

En okazo de tiu dua sistemo, kiam okazos en la lando kie ĝi regos, io netendenceca interesa por tutmonda atento, tiuokaze iu bone difinita por tiu tasko raportanto estu rajtigita por raporti pri la interesaĵo. Kiam tiu okazintaĵo estos tendenca, tiam la respektiva Fakraportanto verku mem la informon.

Jen estas la sugestoj, kiujn ebligas al mi fari sufiĉe longa praktikado en laborista Informservo. Tiu praktikado elmontris al mi ke tiu organizeco estas ne nur dezirinda, sed ankaŭ nepre necesa.

Certe, mi ne opinias min tiom neerarema kiel la Papo . . . Mi nur intencis, per tiuj ĉi linioj, montri vojon kiun mi opinias irinda, kaj mi ĝojos se iuj kapablas ĝin plibonigi, pliglatigi konstante, por ke nia Informservo estu pli kompleta, nia "Sennaciulo" pli riĉechavanta.

La diverslandaj Satanoj tuj elektu la plej kapablan el ili, por fariĝi Ĝenerala Raportanto ĉe "Senn."!

F. Ŝamar, Sekr. de Franclingva Informservo

2a Kongreso de Sovetlanda Esperantista Unuiĝo

26. julio malfermiĝis en Moskvo 2. Kongreso de SEU. 84 delegitoj kunvenis el 42 diversaj urboj de la lando, inter ili el Siberio, Mez-Azio, Krimeo, Kaŭkazo, Ukrainio kaj Blankrusio.

La kongreso daŭris 5 tagojn kaj havis ekskluzive laborkarakteron; ĝi pridiskutis ĉiujn gravajn problemojn de la movado. Inter la plej gravaj decidoj oni povas noti solvon de la organiza problemo per starigo de regionaj (respublik-teritoriaj) oficejoj de SEU, helpontaj ĉiu en sia regiono al gvidlaboro de C. K. SEU, rekomendon pri subteno de SAT kaj de ĝiaj organoj, decidon pri nepra aliĝo de ĉiuj aktivaj SEU-anoj al SAT, likvidon de Sovetlanda Esperanto-Servo.



(1) Michaliczka. (2) Evstfeev. (3) Kazina (Ufa). (4) Drezen. (5) Jodko. (6) Kazakeviĉ. (7) Klys (Minsk). (8) Kancelarski (Ĥarkov). (9) Lidin (Kazan). (10) Spiridoviĉ (Ĥarkov). (11) Demidjuk. (12) Mihalski, (13) Nekrasov. (14) Urban (Leningrad). (15) Rublev (Odessa). (16) Saĥarov. (17) Konovalov (N. Novgorod). (18) Ĵavoronkov. (19) J. Sokolov (Taŝkent). (20) Podkaminer (Leningrad).

Rilate la agit-propagandan laboron la Kongreso decidis bazi ĝin sur praktika aplikado de Esp-o, utiligante tiucele la praktikservan aparaton de SAT. "Vasta aplikado de la lingvo por bezonoj de proletaro devas en ĉiu aparta okazo antaŭiri propagandajn raportojn kaj artikolojn pri ĝia valoro" — diras la rezolucio, akceptita de la Kongreso.

Varmajn diskutojn naskis la problemo pri interrilatoj kun idistoj; rezulte la kongreso juĝis malutila por la ideo de internacia lingvo mem la ekziston en Sovetio de aparta, fakte mizerampleksa, Ido-organizaĵo kaj proponis al idistoj eniri en SEU por akceli pligrandigon de praktika valoro de lingvo internacia por proletaro. Invititaj partopreni la Kongreson, ekzistantaj en Moskvo idistaj k-doj tamen trovis bagatelan pretekston por ne viziti la kongreson, per tio montrinte ankoraŭfoje sian sincerecon en la deziro kunlabori per lingvo internacia kaj por ĝi.

Apartan lokon dum la Kongreso okupis raportoj pri Esp-o kaj Poŝto-Telegrafo-Radio, faritaj de k-doj N. Modenov, A. Kazakeviĉ kaj

A. Vinogradov. La lasta, parolante je la nomo de Kultur-fako de Moskva Intersindikata Unuiĝo (MGSPS) atentigis pri la servoj, faritaj de Esp-o al laborista radio-movado en Sovetio kaj pri tio, ke ekzemplo de proleta esp-o-movado montris al gvidantoj de sovetia radio-movado plenan efektivigeblon konstrui ankaŭ la radio-movadon sur la klasa bazo, memstare kaj aparte de la neŭtrala radio-movado en la skalo tutmonda.

Grandan intereson vokis ankaŭ la raportoj de k-do Podkaminer pri metodoj de esp-a laboro en laboristaj kluboj kaj pri la aplikeblo de Dalton-plano por instruado de Esperanto.

Rilate la eldonan agadon la Kongreso decidis direkti la fortojn por eldonado de lerna kaj vortara materialoj, samtempe subtenante Eldon-kooperativon de SAT por akceli eldonadon de esp-lingva revolucia literaturo. La kongreso ankaŭ decidis unuigi gazeton-lernolibron "Esp-o Hejme" kun la oficiala organo de SEU "Soveta Esp-isto" en unu propagande-instruan gazeton, kiu komence de oktobro aperos sub la titolo "Mejdunarodni jazik" (Internacia Lingvo).

La Kongreso vekis suficaŭ atenton al Esp-o flanke de sociaj medioj. Prezidanto de malgranda Sovnarkom k-do M. Boguslavskij salutis la kongreson per telegramo, atentigante pri neceso de lingvo internacia por proletaro. Estis ricevitaj ankaŭ salutleteroj de Glavpolitprosvet (Ĉefa Administrejo de politika klerigado) de Ukraina SSR, redakcioj de la revuoj "Laborista Klubo", "Radio-Amatoro", Lyona Grupo de Franca Esp. Laborista Federacio, Sveda Laborista Esp. Asocio, Sveda laborista delegitaro, vizitinta Moskvon, kaj multaj telegramoj kaj leteroj el la plej malproksimaj lokoj de Sovetio. Pri la Kongreso raportis Moskvaj jurnaloj, same la provinca jurnalaro, informita telegrafe de "Rosta" (Rusia Telegrafa Agentejo).

La Kongreso enspiris freŝajn fortojn en la movadanojn kaj permesas esperi pri daŭra plifortiĝo kaj kresko de Esp-o-movado en Sovetio.

SAT-anoj utiligis sian ĉeeston al la Kongreso (inter 57 decidrajtaj Kongresanoj 49 estis SAT-membroj) kaj okazigis apartan SAT-kunvenon por pridiskuti la proplemojn de SAT-movado. Unuanime estis akceptita rezolucio pri la nepra neceso konservi la nunan organizformon de SAT. *Partoprenanto.*

Rezolucio de SAT-kunveno en Moskvo

La kunveno de SAT-anoj el diversaj lokoj de la vasta USSR, kolektiĝintaj 28. julio 1925 okaze de la II-a SEU-Kongreso, pridiskutinte diversajn problemojn de la okazonta baldaŭ V-a SAT-Kongreso, decidis:

a) konstati, ke SAT en sia nuna organiza formo plej bone korespondas al la taskoj, kiujn ĝi metis al si kiel organizajo dediĉita al la praktika servado porproletaria tra la tuta mondo sen diferenco de la nacia kaj ŝtata aparteno;

b) konstati, ke ĉiuj lastatempe aperintaj proponoj reorganizi SAT, ĉu kiel monopolan laboristan esp. organizajon kun taskoj de nacilingva propagando, ĉu kiel interligon de la asocioj sen propra membr-aparato — ne povas progresigi la movadon, sed nur paralizos ĝian dinamikon;

c) konstati, ke la harmonio inter SAT kaj naciaj Esp-propagandaj laboristaj kaj revoluciaj societoj nepre devas esti atingita en formo de membriĝo de ĉiuj aktivaj membroj de naciaj propagandorganizajoj al SAT kaj samtempe en formo de partoprenado de l' aktivaj SAT-membroj en la ĝusta gvidado de la laboro de naciaj esp-asocioj laboristaj, kiuj varbas por Esperanto.

Miksi la aparatojn de la praktika lingvuzado internacia, farata en Esperanto, kaj de propagando, farata en lingvoj naciaj, la kunveno konsideras nedezirinda kaj opinias grava la rolon de diversaj naciaj propagandasocioj konforme al la lokaj cirkonstancoj.

Havante unu lingvon, ni ne bezonas internacian organizsistemon, ni estu sennaciecaj. La sennaciismo — nia morgaŭa tago — estu nepre konsiderata en nia hodiaŭa prepara laboro, kaj niajn konkretajn hodiaŭajn taskojn ni kunagordu kaj samdirektigu kun la morgaŭaj bezonoj.

Akceptita unuanime.

Prezidinto de la kunveno *G. Demidjuk.*
Sekretario de la kunveno *N. Nekrasov.*

KRONIKO

Svedio

Sveda Lab. Esp. Asocio havis sian duan kongreson 11. kaj 12. julio en *Uddevalla.* Reprezentata estis LEA (germanlingva) kaj partoprenis finna k-do. La tutsveda asocio de fervojistoj sendis delegiton. Socialdemokr. partio elektis reprezentanton. En la kongreso partoprenis ĉ. 60 k-doj. La raporto de la estraro montris, ke la sveda asocio nun havas 700 membrojn. Interalie oni decidis, ke ĉiu klaskonscia lab. esp-isto devas aniĝi al SAT. La kongreso difinis sendi cirkuleron al la svedaj prof-unuiĝoj kun admono subteni la esp. propagandon. — Estis aranĝita esp. ekspozicio. En publika festo parolis 6 kamaradoj. La gazetoj (eĉ la burĝaj) en longaj artikoloj raportis pri la kongreso. K-doj dezirantaj pli detalan raporton skribu pk. al Sveda Lab. Esp. Asocio, *Göteborg I*, Svedio.

KORESPONDEJO

213. Via artikolo aperos.

1122. La traduko ne superu la kadron de B. de S.-volumeto (60 pĝ.)

728. Se spaco permesas, mi volonte uzos ambaŭ viajn longajn raport-tradukojn. Tamen, preferu orig. artikolojn, kiujn mi pli vole utiligas.

3931. Pro troa abundeco de materialo mi ne ĝustatempe povis enpresigi vian art. Mi en konvena momento uzos ĝin.

5356. Loko mankas por via alvoketo bonintenca. Monon ni danke kvitancas.

79. Escepte ni volas doni lokon al via kontaŭklasbatala art. en "Diskutejo". *Red.*

Iliaj vortoj kaj iliaj agoj

Por kio estas utiligebla SAT-jarlibro? Revoluciaj mondlingvanoj, proletaj esp-istoj, SAT-anoj uzas ĝin por helpi praktikan aplikadon de sia lingvo por la celoj de klasbatalo, por kreskigo de sennacieca solidareco laborista. Evidentiĝas nun, ke ankaŭ idistaj k-doj taksas la altan valoron de SAT-jarlibro kaj utiligas ĝin por . . . propagandi al SAT-anoj sian Idon. Jes, tion faras nun, en julio de 1925 j., post la interkonsento de 30. I. 1925, Rusa-Mondolingual Uniono, dissendante al ĉiuj sovetiaj SAT-anoj (krom Moskvaj) freŝe eldonitan propagandan folion pri Ido. La folio ne nur raportas la ordinarajn blufojn (rekomendo por Ido de Komintern, de Sportintern en 1922 kaj 1924 jj (!!) ktp.), sed eĉ simplametode renversas ĉiujn rekomendojn de Esp-o en . . . rekomendojn por Ido: jam presitaj en Sennaciulo diraĵoj pri Esp-o de Sosnovski, Katajama, Nevskij estas represataj en la folio, sed post la vorto "Esp-o" ĉiufoje en krampoj sekvas "ankaŭ Ido"!

Fuŝaj kompartekstoj kaj kutimaj insultoj kontraŭ Esp-o ankaŭ enestas, kvazaŭ la interkonsento de 30. I. 1925 neniam okazis kaj kvazaŭ Rusa Mondolingual Uniono-n gvidas ne la sama k-do, kiu subskribis la interkonsenton.

Multaj k-doj, ricevinte la folion, sendis kritikajn respondleterojn. Ĉu necesas? Se idistaj k-doj perdas sian energion por dissendi al SAT-anoj siajn propagandfoliojn, utiligante por tio SAT-jarlibron, ni utiligu nian jarlibron por praktika servigo de nia lingvo al proletaro.

Ni fosu nian sulkon: ni apliku Esp-on por revolucio! *Ulo el Moskvo*

AMUZA ANGULETO







SOLVU ENIGMON EL LA LITEROJ DE L' PORTRETOJ KAJ FARU EL ILI LA VORTOJN!

PRESEJO: UNS-PRODUKTIVGENOSSENSCHAFT, LEIPZIG (GERMANIO)